

El residu: Paràbola de la maionesa i l'allioli

Claudi Mans i Teixidó

Departament d'Enginyeria Química i Metal·lúrgia, Universitat de Barcelona

mans@angel.qui.ub.es

posant-se enmig dels seus deixebles, els va proposar aquesta paràbola:

El regne dels homes és semblant a un jove príncep que heretà un palau i, per celebrar-ho, preparà un gran banquet per a tots els seus amics. Disposà que hi hagués una salsa anomenada *maionesa* i una altra salsa denominada *allioli*. Ambdues eren originàries de remotes terres dels confins de l'imperi, i el príncep les havia conegut en ocasió d'una expedició.

El cap de cuina ordenà als cuiners que es posessin a treballar. Quan va arribar el moment de servir les salses, l'allioli s'havia tallat, i per més esforços que s'hi van esmerçar no es pogué tornar a lligar. El cap de cuina demanà humils disculpes al príncep, perquè aquella salsa s'havia desmuntat sense saber-ne la causa. El príncep s'enutjà molt, però amagà el seu disgust davant els convidats, i el seu afany de menjar la salsa vencé el seu disgust i el convit prosseguí sense més incidents. Tothom elogià els gustos d'ambdues salses, tan diferents entre elles i tan properes d'origen.

Però l'endemà el príncep i tots els convidats van llevar-se amb una descomposició dels budells, una febre i una debilitat tan acusada que els va impedir dedicar-se a les seves ocupacions habituals. El príncep, des del llit, va reunir les forces que li quedaven i va ordenar que empresonessin el cuiner que havia preparat l'allioli, perquè, basant-se en el principi de la similitud, el príncep atribuïa la seva pròpia descomposició a la descomposició de la salsa.

El metge del príncep, un home vell i prudent, anà a visitar el malalt i aquest li explicà les seves sospites. El metge demanà que li portessin mostres de tot el que s'havia servit en el banquet, i donà una mica de cada menjar a cadascun dels gossos del jardí de palau.

L'endemà, tots els gossos estaven plens de salut, menys el que havia menjat la maionesa, que tenia tots els símptomes de la malaltia del príncep i dels seus convidats. Aleshores el metge parlà al príncep i li digué:

— Heu obrat, senyor, amb vehemència i imprudència, empresonant el cuiner que ha preparat l'allioli. Ara veieu ben clar que és la maionesa i no l'allioli la responsable del vostre mal.

Us heu refiat del que veuen els sentits més immediats, quan la causa d'un mal acostuma a ésser oculta als ulls humans. Les aparences, bon príncep, solen enganyar-nos.

El príncep trobà aquestes paraules molt sàvies i tot seguit ordenà que empresonessin el cuiner que havia preparat la maionesa. Però el metge li replicà de seguida:

— Malament faríeu, senyor, de fer empresonar el cuiner, que ha seguit fil per randa les instruccions que coneixia i no és responsable que un agent desconegut hagi corromput la maionesa d'una manera tan subtil que els ulls humans no ho poden apreciar.

El príncep, que veia que el seu metge tenia raó, li replicà:

— Així, doncs, zés que mai no podré tornar a menjar maionesa, per por que estigui infectada, ni allioli, perquè no m'agrada la vista de la salsa descomposta?

El metge el tranquil·litza dient:

— Feu, senyor, que els vostres cuiners facin maionesa amb un raget de vinagre o de suc de llimona, ja que els àcids ofeguen la corrupció invisible als ulls, i mengeu-vos la maionesa amb confiança. I, pel que fa a l'allioli, hauríeu de tenir cuiners nadius dels confins de l'imperi per tal que, amb els seus secrets, s'impedís que l'allioli es descompongui en els seus ingredients. Us el podeu menjar amb tota confiança encara que sembli descompost, però si no us agrada la seva visió, feu que el preparin afegint-hi un ou. No serà l'allioli genuí, però també us plaurà. Les substàncies que conté l'ou afavoreixen que productes tan dispars com els alls i l'oli puguin conviure junts i barrejar-se íntimament sense conflictes durant molt de temps.

En sentir aquestes paraules, el príncep es posà molt content i volgué regraciar el metge que les havia pronunciat, però hagué d'abandonar el llit precipitadament perquè un afer indefugible el requeria.

El mestre acabà la seva paràbola amb aquestes paraules:

— Procureu, doncs, ésser entre els homes com el vinagre o la

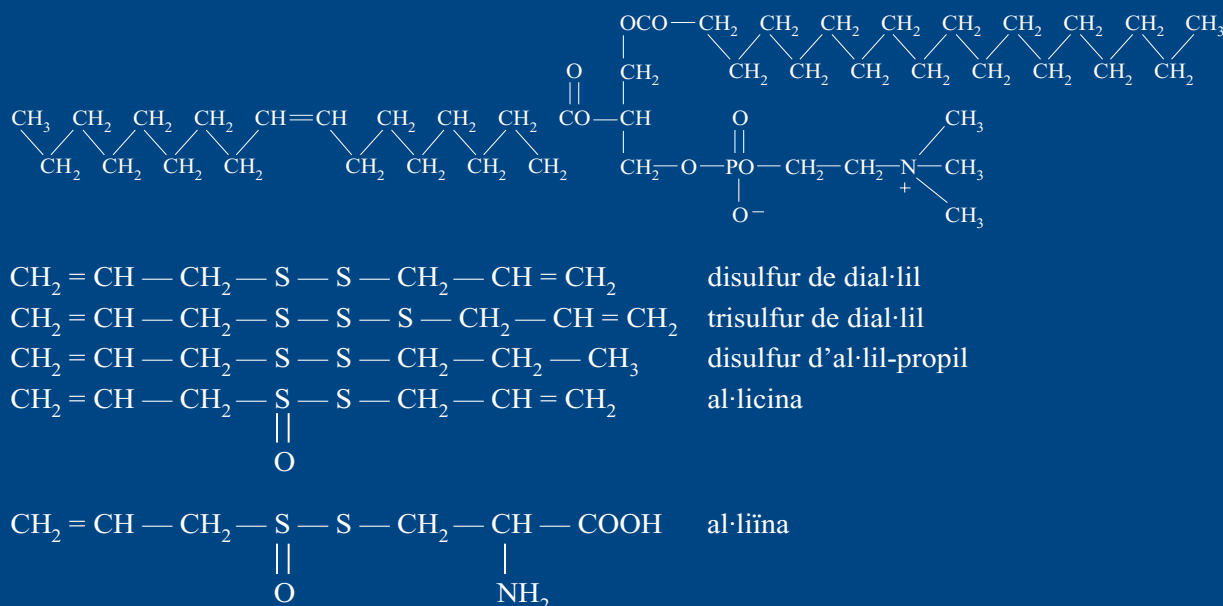

FIGURA 1. Els signes incomprendibles que dibuixava a la sorra el mestre.

l·limona, que, tot donant el seu gust característic, neutralitzen corrupcions ocultes i eviten grans mals posteriors. O com el rovell de l'ou, que conté substàncies que amorseixen les relacions entre els homes i els ajuden a suportar els seus rampells naturals de supèrbia i d'enveja. Potser la vostra feina no us serà reconeguda, i molts no la sabran apreciar. Però jo us dic que sense la vostra presència el món dels homes aniria més de pressa cap a la corrupció o cap a la desunió.

En sentir aquestes darreres paraules, els deixebles es van posar molt contents, per la importància del seu treball, i digueren entusiasmat al mestre:

— Així, treballarem perquè tothom sigui vinagre o rovell d'ou, i el món anirà millor.

Però ell els replicà:

— Si poseu massa vinagre a la maionesa, deixa d'ésser maionesa i passa a ésser immenjabla. Si poseu massa rovell d'ou a l'allioli, la salsa deixa d'ésser allioli i passa a ésser apegalosa i dolenta per al fette. Mantingueu, doncs, les dosis en el seu just terme, i no busqueu notorietat, sinó eficàcia en la discreció.

— Mestre, i quin és el secret dels cuiners de llunyanes terres que saben fer aquelles salses tan lligades?

I el mestre li respongué, mentre anava dibuixant estranys signes a la sorra:

— Les salses són sistemes dispersos, emulsions oli-en-aigua. En la maionesa, l'emulsionant és la lecitina del rovell d'ou, que és una fosfatidilcolina, amb dues cadenes d'àcids grassos, una de les quals insaturada. Pel que fa a l'allioli, l'all té un 0,1 % d'olis essencials, amb disulfur de dial·lil, trisulfur de dial·lil, disulfur d'al·lilpropil, al·licina i al·liïna, amb alguns enllaços prou polars perquè tinguin una certa funció emulsionant.

Mentre parlava, els deixebles s'anaven convencent que el mestre era un gran profeta, perquè parlava llengües estranyes incomprendibles, com havia fet el profeta Daniel quan desxifrava les estranyes paraules que una misteriosa mà escriví durant el convit de Baltasar, rei de Babilònia, fill de Nabucodonosor. I, aixecant-se, van seguir-lo tot rumiant les seves paraules, sense entendre res, com sol passar amb els profetes...

El deixeble més pilota li preguntà amb fingit interès: